

„Rzeczpospolita jest chyba bez wątpienia najwyższą panią swoich praw, niezawisłą od jakiegokolwiek władztwa zagranicznych monarchów.” [Stanisław Konarski]

Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym

oraz

Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN

zapraszają do udziału w konferencji

Najwyższa Pani swoich praw...

Idee wolności, niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej

1569 – 1795

zaplanowanej na 6 - 8 listopada 2018

Pojęcie niepodległości tak często przywoływane w związku ze stuleciem jej odzyskania w jego współczesnym znaczeniu ma w tradycji polskiej stosunkowo krótką historię. Termin ten zaczął funkcjonować w powszechnym użyciu dopiero w momencie, kiedy Polska niepodległość właśnie traciła. Jak ustalił przed laty Władysław Konopczyński, pojawił się na dobrą sprawę dopiero w tekstach konfederacji barskiej. Czy oznacza to jednak, że idea niepodległości była wcześniej nieobecna?

Celem naszego spotkania ma być właśnie próba odpowiedzi na to pytanie, zastanowienia się, czy rzeczywiście, jak pisał przywołany tu Konopczyński: „szlachta tak dalece utożsamiała siebie z Rzeczpospolitą, że pomieszała zupełnie pojęcia wolności osobistej i niepodległości narodowej”? Czy też kwestie te jednak rozróżniano, a wolna Rzeczpospolita nie tylko miała być wolna od despotyzmu władcy, ale także niezależna od obcej ingerencji. Chcielibyśmy, żeby uczestnicy konferencji przyjrzeni się, jak w myśli i dyskursie politycznym Rzeczypospolitej Obojga Narodów, a także w rozważaniach filozoficznych, prawnych, w szeroko rozumianej literaturze pięknej, a nawet w dziełach artystycznych od wieku XVI po XVIII przedstawiano kwestie związane z niezawisłością państwa, jego podmiotowością w grze mocarstw europejskich, suwerennością w stosunkach międzynarodowych. Będzie nas interesować zarówno to, do jakich idei się odwoływano, jak to, jakimi słowami je opisywano, jakimi kategoriami pojęciowymi operowali ówczesni uczestnicy życia publicznego, a nawet do

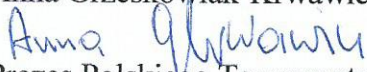
jakich form artystycznych sięgano, by wyrazić troskę o niezawisłość Rzeczypospolitej lub dumę z jej „independencji”. Granice czasowe stanowi tu w zasadzie istnienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów, są to jednak granice dość płynne, szczególnie dla wieku XVI - interesować nas będą wypowiedzi także sprzed roku 1569, bowiem wtedy zaczęły kształtować się zarówno język polityczny, jak koncepcja państwa funkcjonujące w epokach późniejszych. O ile będzie to możliwe, chcielibyśmy przyjrzeć się nie tylko jak i czy wizja niepodległości, independencji była kreślona przez wybitnych teoretyków, bądź słynnych pisarzy, ale także jak pojmowali ją (i czy w ogóle dostrzegali ten problem) zwykli uczestnicy życia politycznego; czy różniło się spojrzenie na tę kwestię szlachty koronnej i litewskiej, czy dostrzegali to zagadnienie przedstawiciele innych stanów; jakim zmianom i pod wpływem jakich czynników idea ta ulegała w czasie.

Zapraszamy do udziału historyków, historyków literatury, filozofii, prawa, a także historyków sztuki. Mamy nadzieję, że wspólna rozmowa o wynikach naszych badań pomoże pogłębić naszą wiedzę o tym jak widziano to zagadnienie w epokach dawnych i sprawi, że publikacja, którą planujemy, pokaże nieznane lub słabo znane aspekty kultury politycznej tamtych czasów.

Prosimy o zgłaszanie propozycji referatów do **31 marca 2018** na adres: kontakt@ptbnwo.pl

lub pocztą tradycyjną: Pracownia Literatury Oświecenia IBL PAN, Nowy Świat 72, 00-330 Warszawa

Anna Grześkowiak-Krwawicz

Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym

Kierownik Pracowni Literatury Oświecenia IBL PAN